

Kompetanseprofil – Sosialfaglig arbeid i kriminalomsorgen

01.04.2026

Kriminalomsorgen

Kriminalomsorgen har ansvar for å gjennomføre idømt straff både i og utenfor fengsel, samt stille varetektsplasser til disposisjon for politiet. I tillegg gjennomfører friomsorgen personundersøkelser for domstolene. Etaten sorterer under Justis- og beredskapsdepartementet, og ledes av Kriminalomsorgsdirektoratet.

I Norge er kriminalomsorgen organisert i fem regioner, med fengsler, friomsorgskontorer og to sentre for narkotikaprogram med domstolskontroll.

Sosialfaglige profesjoner i kriminalomsorgen

FO organiserer fire sosialfaglige profesjonsgrupper som er sentrale i kriminalomsorgen:

- Barnevernspedagoger
- Sosionomer
- Vernepleiere
- Velferdsvitere

Alle har minimum bachelorutdanning og mange har videreutdanning innen områder som rus, psykisk helse og miljøterapi. Videre i dokumentet omtales disse samlet som sosialarbeidere.

Kjernekompetanse i profesjonene:

- **Barnevernspedagoger**
Har kompetanse i sosialpedagogisk arbeid og miljøterapi rettet mot barn og unge i utsatte livssituasjoner.
- **Sosionomer**
Har særlig kompetanse i sosialt arbeid, forebygging og problemløsning på individ-, gruppe- og samfunnsnivå. Arbeidet tar utgangspunkt i menneskers ressurser og livssituasjon.
- **Vernepleiere**
Er autorisert helsepersonell med kompetanse innen miljøterapi, habilitering og rehabilitering, særlig rettet mot personer med funksjonsvansker og sammensatte behov.
- **Velferdsvitere**
Har sin faglige kjerne innen arbeidsliv, inkludering og relasjonen mellom individ og arbeidsmarked.

Sosialfaglig arbeid i kriminalomsorgen

Personer som soner straff har ofte omfattende levekårsutfordringer, som rusproblemer, psykiske plager, manglende skolegang, ustabile boforhold og liten tilknytning til arbeidslivet. Disse faktorene henger tett sammen med kriminalitet.

Sosialarbeidere spiller en nøkkelrolle ved å bidra til forebygging, rehabilitering, endring og reduksjon av levekårsproblemer.

Arbeidet kjennetegnes av:

- Et helhetlig menneskesyn
- Fokus på ressurser og mestring
- Endringsarbeid gjennom relasjon og kommunikasjon

Kompetanseområder

Sosialarbeidere i kriminalomsorgen har kompetanse innen:

- Relevante lover for personer med særskilte behov
- Sammenhengen mellom individ, kriminalitet og samfunn
- Relasjonskompetanse og kommunikasjon
- Prosess- og endringsarbeid med samtalen som verktøy
- Gruppearbeid, undervisning og strukturert programvirksomhet
- Måltrettet miljøarbeid
- Tverrfaglig samarbeid med eksterne aktører
- Kartlegging, observasjon og analyse av atferd
- Tilrettelegging for utvikling, mestring og tilbakeføring til samfunnet

«Personen i situasjonen» er et sentralt faglig prinsipp som tydeliggjør gjensidig påvirkning mellom individ og omgivelser. Dette ligger til grunn for alt sosialfaglig arbeid i kriminalomsorgen.

Praktisk sosialfaglig arbeid i fengsel og friomsorg

Sosialfaglig arbeid bygger på respekt, likeverd og troen på menneskets iboende ressurser. I praksis innebærer dette:

Samtaler og endringsarbeid:

- Individuelle samtaler som motiverer til endring
- Støtte i krisesituasjoner
- Arbeid med tilbakeføring, ofte gjennom ansvarsgrupper og koordinering av tiltak

Hjelp, kontroll og grensesetting

Sosialarbeidere står i komplekse situasjoner som krever faglig vurdering, etisk refleksjon og god saksbehandling. De håndterer:

- Konfliktløsning
- Motsetningsfylte situasjoner
- Sikring av domfeltes rettssikkerhet
- Arbeid med barn og unge som begår kriminalitet

Miljøterapi i fengsel

Sosialfaglige profesjoner arbeider også i miljøterapeutiske roller på avdeling, i samarbeid med fengselsbetjenter. Arbeidet bruker miljøet som læringsarena og fremmer:

- Relasjonsbygging
- Struktur og mestring
- Utvikling og endring innenfor fengselets rammer

Programvirksomhet og grupper

I både fengsel og friomsorg leder sosialarbeidere programvirksomhet og grupper som gir domfelte:

- Økt innsikt
- Motivasjon for endring
- Ferdigheter til å mestre et liv uten kriminalitet

Oppsummering/Konklusjon

Sosialfaglig kompetanse er avgjørende for at kriminalomsorgen skal kunne løse sitt samfunnsoppdrag på en faglig forsvarlig måte. De fire profesjonene – sosionomer, barnevernspedagoger, vernepleiere og velferdsvitere – utgjør sammen et bredt og nødvendig kompetansemiljø.

Sosialfaglige profesjoner er viktige på alle nivåer i kriminalomsorgen, og at de utfører profesjonelt og verdibasert sosialfaglig arbeid som bidrar til trygghet, rettssikkerhet og rehabilitering

Stå opp for trygghet

Kontakt oss

FO (Fellesorganisasjonen)
Mariboës gate 13
Pb. 4693 Sofienberg
0506 OSLO

kontor@fo.no
+47 919 19 916

FO er Norges største fagforeningen og profesjonsforbund for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.
fo.no